

Vänsterpress om nya LAS-förslaget – juni 2020

Förslaget på förändringar av Lagen om anställningsskydd (LAS) har mötts av protester från fackligt håll och den politiska vänstern, medan borgarna applåderar. Sista ordet är dock inte sagt i denna affär.

Se även: [Vänsterpress om nya LAS-förslaget – slutet av maj 2020](#) och [Nej, anställda har inte för mycket trygghet](#) och [Kasta utredningen om Las i papperskorgen](#) (*Aftonbladet*)

Martin Fahlgren 15/6 2020

Innehåll

Flamman	1
<i>Las-debatt: Lagändringarna vill få oss att sluta bråka</i>	1
Internationalen	2
<i>Gunnar Westin: "Det behövs tvärfacklig kamp för att rädda LAS"</i>	2
<i>Varning för LAS-fällan – regeringsförslaget är bara taktik</i>	4
Offensiv	6
<i>I marginalen: "Facken måste ta strid för LAS"</i>	6
Proletären	7
<i>Las-utredning sågas – kan vara medveten taktik</i>	7
<i>Röster om Las-utredningen: "Känns som att vi är tillbaka på 1800-talet"</i>	8
<i>"Bullshit att Las-utredningen inte följt direktiven"</i>	8

Flamman

Las-debatt: Lagändringarna vill få oss att sluta bråka

Fredrik Persson

Flamman 8/6 2020

Med Las-utredningen hoppas arbetsgivarna på ökad passivitet och splittring på arbetsplatserna.

Till tidningen Arbetet (11/5) säger Per Bardh, avtalssekreterare för Handelsanställdas Förbund, att de fackliga måste vara beredda att lägga turordningsreglerna på förhandlingsbordet gällande las. Han hävdar också att fackföreningarna måste företräda dem som har de sämsta anställningsformerna, även om det skulle kunna innebära att de med fasta anställningar ”får det lite sämre.”

Det är viktigt att fixa trygghet åt de med osäkra anställningar. Men det är inte alls vad LO-ledningen sysslar med. För Bardhs uttalanden är ett illustrativt exempel på hur djupt det sitter i de nuvarande fackledningarna att bryta det fackliga löftet. En försämring av turordningsreglerna är nämligen så mycket mer än att de med fasta anställningar ”får det lite sämre”. Vad som i själva verket står på spel är det mest grundläggande villkoret för att arbetstagare i Sverige ska vara intresserade av att organisera sig och våga strida för bättre villkor.

Enkelt uttryckt reglerar turordningsreglerna organisationsrätten. Alltså inte organisationsrätten som lagparagraf eller som princip, utan den praktiska, direkta rätten att på arbetsplatsen organisera sig och vara jobbig gentemot arbetsgivaren utan att riskera att förlora jobbet.

Ett skyddsombuds incitament att vara stridbar eller en medlems intresse av att bråka om dåliga arbetsvillkor skyddas såklart av att det inte är arbetsgivaren som bestämmer vilka som ska sägas upp vid exempelvis arbetsbrist. Om makten för arbetsgivaren att välja vilka som ska sägas upp växer, ökar följaktligen möjligheten att göra sig av med fackligt aktiva eller anställda som inte springer tillräckligt snabbt.

Turordningsreglerna är inte enbart ett värde den dagen när personer ska sägas upp. Sist in, först ut är en kollektiv försäkran om att vi är starka gemensamt och att individualism och konkurrens aldrig kommer att löna sig. Den dagen då arbetsgivare kan göra fler undantag från turordningen blir det inte lika självklart att bråka om raster, arbetstempo eller låg bemanning. Börjar vi rucka på de mest centrala värnen för vår sammanhållning på arbetsplatserna, då kompromissar vi med den fackliga tanken och ingenting annat.

I vägen för företagens jakt på oinskränkt makt över arbetsplatserna har alltid två symboliskt viktiga hinder funnits: de kollektiva lönesystemen och de kollektiva uppsägningsreglerna. När fackföreningsrörelsen gick med på de individuella lönerna på 90-talet kunde fackliga medlemmar helt plötsligt förlora lön på att säga ifrån på morgonmöten eller i produktionen. Arbetsgivarna visste precis vad i-lönerna skulle leda till på lång sikt: ökad passivitet bland löntagarna och splittring på arbetsplatserna.

Samma målsättning har arbetsgivarna med att försämra turordningsreglerna. Om turordningsreglerna försämras vet Svenskt Näringsliv också denna gång vad effekten i det långa loppet blir. Kontentan blir att det fackliga löftet slås sönder och att det lokala fackliga arbetet försvagas. Så fackföreningarnas medlemmar bör göra det enda rätta och inte acceptera några som helst försämringar av anställningsskyddet. Det är nu det gäller!

Internationalen

Gunnar Westin: "Det behövs tvärfacklig kamp för att rädda LAS"

Per Leander (intervju)

Internationalen 5/6 2020

- ▶ **Facken är kritiska mot förslagen i LAS-utredningen**
- ▶ **Vänsterpartiets Gunnar Westin manar till facklig enighet**
- ▶ **"Goda förutsättningar att mobilisera oss på gräsrotsnivå"**

Gunnar Westin (v)

LAS:

Lagen om anställningsskydd (LAS) antogs 1982 för att skydda arbetstagare vid uppsägningar och avskedanden, bland annat genom turordningsregeln. Nu kräver Centern och Liberalerna en uppluckring av LAS som en del av januariöverenskommelsen för att stödja den socialdemokratiska regeringen.

Från fackligt håll växer kritiken mot LAS-utredningen, som bland annat skulle innebära att det blir lättare för arbetsgivaren att kringgå turordningsregeln med fem personer vid uppsägningar, samt göra det möjligt att avskeda folk av personligt skäl utan att frågan kan tas upp i arbetsdomstolen. Internationalen har talat med Gunnar Westin som är Vänsterpartiets fackliga politiske sekreterare och en av motståndarna till förslaget.

– Det här är ett väldigt ensidigt arbetsgivarorienterat förslag, där man vill få till en modell där de fackliga organisationernas möjligheter att försvara de anställda försämras på ett väldigt kraftfullt sätt. Det skulle försvaga fackföreningsrörelsen som en viktig part på arbetsmarknaden, och är givits även jättedåligt ur den enskilde anställdes perspektiv, säger han.

– Balansen är så ensidigt fördelaktig för arbetsgivaren att det är svårt att karakterisera det här förslaget som något annat än väldigt arbetarfientligt.

Gunnar Westin menar därför att det behövs en tvärfacklig mobilisering för att stoppa förslaget och tycker sig se tendenser till att en sådan nu också börjar ta form.

– Det jag tycker är viktigt är att det råder en väldigt stor enighet i nuläget mellan alla fackliga centralorganisationer att det här förslaget inte är acceptabelt. Vad gäller LO är man i princip så hårda man kan vara i sin kritik, utan att helt säga att man ska avträda de pågående förhandlingarna. Men man uttryckte sig på ett sätt som vittnar om att det åtminstone är i den riktningen som det går. Man ser väl helt enkelt att förhandlingsutrymmet blir väldigt snävt eller obefintligt när arbetsgivaren får en sådan triumf på handen, säger han och fortsätter:

– Jag tror att det kommer vara jätteviktigt att alla vi som är motståndare till en försämring av anställningstryggheten fortsätter att hålla trycket uppe i den här frågan genom att fortsätta diskutera vad man ska göra i våra respektive fackföreningar. Förutsättningarna för samarbeten mellan de olika fackliga organisationerna även på gräsrotsnivå för att mobilisera mot det här torde vara goda.

Hur LO agerar nu kommer att vara avgörande för om LAS går att rädda, menar Gunnar Westin, som nu ser två tendenser inom rörelsen.

– Det finns å ena sidan en tendens som man lite krasst kan sammanfatta i att man är benägna att rädda det socialdemokratiska partiet i dess regeringsställning genom att vara kompromissvilliga. Och sen har vi en annan tendens där det fackliga intresset sätts före vad man uppfattar som allt för långtgående kompromisser, vilket drar i andra riktningen, säger han.

– Jag tycker mig väl kunna se att det har skett en viss omsvängning i LO-styrelsen, där de förbunden som tidigare hoppade av den partgemensamma förhandlingen – Kommunal och 6F-förbunden – har tagit täten nu och menar att det här är en så stor försämringen av anställningstryggheten att den skulle få så pass allvarliga konsekvenser att man strategiskt bedömer att det här är för stora eftergifter. Då förstärker det den här tendensen som inte nödvändigtvis kommer att sätta partiets regeringsstrategi före de fackliga intressena. Men det får vi se, det är en öppen fråga.

Gunnar Westin tror därför att det finns en möjlighet för facken att tillsammans sätta stopp för de här förslagen, men menar samtidigt att man måste förbereda sig på det värsta.

– Sen är frågan vad man ska göra om man inte blir överens med arbetsgivarna och regeringen ändå väljer att köra med någon form av inskränkningar av arbetsrätten. Kommer man mobilisera för konfliktåtgärder för att sätta press på regeringen, eller kommer man att nöja sig med offentlig kritik. Det återstår att se, men därför är det viktigt att alla fackligt engagerade är med i den diskussionen och driver på för att se till att det här inte genomförs, säger han.

– Vi i Vänsterpartiet har ju varit tydliga med att vi är beredda att försöka få till en mistroendeförklaring mot regeringen om man i slutändan går fram med det här förslaget. För oss är målet att stoppa angreppen på anställningstryggheten, inte att avsätta regeringen bara för sakens skull. Men om det kommer till det så kan det vara en viktig påtryckningsmetod för att göra det omöjligt för regeringen att gå vidare med det här, säger han.

Varning för LAS-fällan – regeringsförslaget är bara taktik

Frances Tuuloskorpi

Internationalen 5/6 2020

Nu är många upprörda över förslaget till ändringar i Lagen om anställningsskydd, som lagts fram i en utredning på uppdrag av regeringen. Fackföreningar ryter, det pågår namnsamling, och så vidare. Bra, men risken är att vi går rakt i fällan. Det skriver Frances Tuuloskorpi.

Det är inte meningen att regeringens förslag ska antas i riksdagen. Det är meningen att förslaget ska tvinga LO/facken att vid förhandlingsbordet med arbetsgivarorganisationerna själva förhandla fram försämringar av anställningstryggheten. Och att fackledningarna ska kunna säga: Vi förhindrade i alla fall något värre.

Detta är en taktisk klassiker. Det är samma taktik som vid försämringarna av strejkrätten förra året. Det är samma taktik som när arbetsgivarna inför avtalsförhandlingar säger nej till alla fackens krav, och sen ska vi bli glada när vi ändå får lönehöjning, oftast i utbyte mot ökad ”flexibilitet” när det gäller arbetstider eller anställningstrygghet. Det är samma taktik som när arbetsgivare säger: Vi måste tyvärr säga upp 60 personer! Och sen ska vi bli glada när vi lyckas minska antalet till 40 och att folk som fortfarande behövs blir timmisar eller bemanningsanställda.

Förhandlingarna mellan LO och arbetsgivarsidan, som ska komma överens om ändringar i LAS, har pågått parallellt med regeringens utredning, men har nu gjort ett längre uppehåll (åtminstone utåt). Flera fackförbund har hoppat av, dels för att de ansåg att de hållits utanför själva förhandlingarna, dels för att alltför grova arbetsgivarförslag låg på bordet.

Nu har LO-ledningen sagt att det ska bli ett omtag och att de inte ska gå med på de allra värsta delarna av det som arbetsgivarna vill ha.

Sätter de sig i förhandlingar igen, så blir det ändå försämringar, tro mig. Men vi behöver inga försämringar av LAS! Arbetsgivarna kallar det modernisering, när de steg för steg vill backa tillbaka till läget före LAS, det vill säga före 1970-talet. På sätt och vis har de rätt om anpassning till nutiden. Det är ett cirkelbevis: Eftersom anställningstryggheten har minskat på arbetsplatserna, eftersom just-in-time blivit modellen för ”personalförsörjning”, så måste vi minska anställningstryggheten i regelverket, så att vi kan minska anställningstryggheten på arbetsplatserna. Det är också ett erkännande av det som jag brukar tjata om: När förändringar når lagar och avtal, så är de redan till hälften genomförda på arbetsplatserna.

Det verkliga behovet, för individer och samhälle, är det motsatta: Vi behöver endast förstärkning av anställningstryggheten, särskilt på de samhällsviktiga områden där tryggheten ofta är som sämst. Den helt otrygga anställningsformen allmän visstid, som också används för att hålla människor som timanställda/ daglönare, och som infördes 2007, måste bort. Vile fackföreningsrörelsen verkligen ta strid om det här, så skulle de använda den (bortglömda) svenska modellen: Vid kommande avtalsförhandling under avtalslös period genomföra kraftiga stridsåtgärder för kravet att det ska skrivas in i kollektivavtal att allmän visstidsanställning inte ska användas. Och att det inte ska betalas med någon annan försämring, till exempel av turordningsregler.

Detta kan inte åstadkommas vid ett snällt förhandlingsbord, dit arbetsgivarna kommer med styrkan i ryggen av att de har makten på arbetsplatserna. Det blir svårt för fackföreningens toppar att vid förhandlingsbordet hålla på sådant som redan till stor del släppts i verkligheten – till exempel turordningsregler. Att äldre personer får sluta vid nedskärningar, vilket bidrar till att pressa upp tempot på arbetsplatserna, och att detta accepteras av facken, är idag snarare

regel än undantag. (Ställ detta mot att pensionsåldern höjs, så framstår absurditeten i all sin glans.)

Fundera över den avgörande frågan: Varför accepterades LAS och andra arbetslivsreformer, utökade rättigheter för anställda och fackföreningar, på 1970-talet? Varför accepterade arbetsgivar sidan så mycket som de egentligen inte gillar? Jo, därför att det hade varit så mycket bråk, så mycket starkt tryck från arbetarkollektiven ute på arbetsplatserna, så mycket vilda strejker, att arbetsgivarna var tvungna att acceptera lugnande reformer som de egentligen inte gillade. Alternativet var värre. Idag är situationen inte sådan, det finns ingen anledning för arbetsgivarna att längre ”tåla” dessa reformer. De kommer att fortsätta trycka på för att urholka dem och steg för steg få bort dem.

Så: Vi måste återta makt på arbetsplatserna utifrån att det är vi som gör jobbet. Folk rörelse på arbetsplatserna. Jag vet att jag tjarar men va fasen ska jag göra när jag ser vad som pågår och vad som behövs.

Hursomhelst – Ska vi ryta om regeringsförslaget så måste vi samtidigt hela tiden påminna om att det förslaget är ett taktiskt trix för att församlingar ska accepteras förhandlings vägen. Annars leder vi varandra rakt i fällan.

Tidigare publicerad på www.francesblogg.wordpress.com

Låt myten om den svenska modellen dö

Ledare

Internationalen 12/6 2020

- ▶ **Föreställningen om en svensk modell är falsk**
- ▶ **Alla avtal bygger på styrkeförhållanden**
- ▶ **Slåss för en arbetarrörelse värd att frukta**

Det finns många föreställningar om den svenska exceptionalismen. Att Sveriges väg i historien på något sätt skulle vara alldeles unik och bygga på ett särskilt lynne. En av hörnstenarna i den exceptionalistiska svenska självbilden är föreställningen om en extremt duglig ämbetsmannakår och föreställningen om en särskild svensk modell som bygger på rationella övervägningar och överenskommelser.

I dessa dagar, krönta av hur svenska poliskåren gör något slags bokslut för sitt 34-åriga haveri till Palmeutredning, borde självbilden vara krossad för en gång för alla – men den biter sig envist fast. Sverige har kunnat svänga mellan extremerna, från ett väl utbyggt välfärdsland till en nyliberal experimentverkstad för att sätta sprätt på skattepengar, utan att föreställningen om det svenska undantaget ändrats i någon avgörande grad.

Att självbilden kan överleva trots allt hänger förmodligen samman med att den är praktisk och bekväm. Praktisk för människor i maktställning och bekväm för dem som vill göra dygd av politisk apati. Den byråkratiserade svenska arbetarrörelsens företrädare vill kunna fatta beslut utan att behöva lyssna på tröttsamma medlemmar. Alltså håller man liv i föreställningen om att allt vi ser är en unik ”svensk modell”. Ett resultat av en särskilt uttänkt och särskilt smart samhällsplan.

LAS-utredningen som presenterades i början av juni är det senaste uttrycket för en situation där arbetsrätten står under attack med argument om att den är ”omodern” och överspelad. Utredningen har också med rätta dömts ut av fackföreningsrörelsen. Men när den avgående LO-ordföranden Thorwaldsson intervjuas i DN (8/6) framgår det tydligt att planen istället är att göra upp med Svenskt Näringsliv. På så vis kan utredningen fungera som en legitimering av en överenskommelse som leder till något mindre församlingar. Om det är uttänkt på

förhand eller ej låter vi vara osagt men allt samverkar till en situation där företrädarna ostört kan sälja ut löntagarnas rättigheter gång efter annan.

För de avtal som sluts är inte någon smart uttänkt lösning som fattas av upplysta företrädare utan ett uttryck för ett bredare samhällsläge. Lagen om anställningsskydd var en av flera effekter av styrkeförhållandena i klasskampen under 70-talet, inte minst till följd av de många vilda strejkerna. Idag när styrkeförhållandena snarast är de omvända är det inte att undra på att anställningstryggheten, liksom strejkrätten och andra historiskt vunna delsegrar, håller på att avskaffas. De genomdrevs som en eftergift för en arbetarklass som kapitalet fruktade kunde ställa till med värre.

Kapitalet ser sig idag inte ha någon anledning att frukta arbetarrörelsen. Just de mekanismer som gav arbetarrörelsens ledningar oinskränkt makt och fullständigt mandat att fatta beslut efter eget huvud är detsamma som gör organisationerna ofarliga i arbetsköparnas ögon. Så länge det förhållandet inte ändras så kommer vi inte heller att se några eftergifter.

Därför måste en gräsrotsrörelse mot församringar i arbetsrätten också på sikt kämpa för demokratisering av arbetarrörelsens egna organisationer.

Offensiv

I marginalen: "Facken måste ta strid för LAS"

Per Olsson

Offensiv 3/6 2020

I måndags kom LAS-utredningen vars förslag till församringar blev kända redan i förra veckan. När januariavtalet blev färdigt i början av 2019 var Svenskt Näringsliv särskilt glad över att lagen om anställningsskydd (LAS) skulle försämras. LAS "var en rest från 1970-talets politiska ingrepp i den svenska partsmodellen", skrev Svenskt Näringslivs arbetsmarknadsexpert Patrik Karlsson i Dagens Samhälle den 29 april 2019 och efterlyste ett nyliberalt politiskt ingrepp som avskaffade anställningsskyddet. Svenskt Näringslivs uppfattning delades av inte minst Centern och Liberalerna och med januariavtalet blev arbetsgivarnas och högerens uppfattning också Socialdemokraternas.

I Stefan Löfvens regeringsförklaring den 19 januari 2019 slogs bland annat fast att "om inte parterna kommer överens genomförs en lagändring som tydligt utökar undantagen från turordningsreglerna".

I de direktiv som LAS-utredningen fick av regeringen i april samma år står: "Utredningen ska utarbeta författningsförslag för tydligt utökade undantag från turordningsreglerna i LAS (och) utarbeta författningsförslag som särskilt för mindre företag innebär lägre kostnader vid uppsägning."

Men nu tvär regeringen sina händer över att LAS-utredningen gjort precis som den har blivit tillsagd att göra. Samtidigt tävlar Centern och Liberalerna om vilket parti som går längst i sina attacker mot LAS. De båda centertopparna Anders W Jonsson, vikarierande partiledare, och Martin Ådahl, partiets arbetsmarknadspolitiska talesperson, lät till och med publicera en nästan identisk artikel på Aftonbladet Debatt i måndags som den som Svenskt Näringslivs arbetsmarknadsexpert Patrik Karlsson (eller någon PR-konsult) skrev i Dagens Samhälle för drygt ett år sedan. Det enda som skiljer är en hänvisning till "att det gäller att säkra så många jobb och företag som möjligt under coronakrisen." Som om coronakrisen inte har visat svart på vitt på behovet av trygga anställningar och anställningsskydd.

Om den krympande skara som går under namnet Liberalerna kan sägas att snart finns de väl inte. Men på väg som hädansfärd drar Liberalerna ännu en lans mot LAS. Enligt Liberalernas ledare Nyamko Sabuni är det färdigförhandlat och utredningen ska genomföras om de så kallade parterna inte enas.

- Släng LAS-utredningen i papperskorgen.
- Förhandla inte bort LAS – facken måste ta strid för anställningsskyddet.

Proletären

Las-utredning sågas – kan vara medveten taktik

Frances Tuuloskorpi

Proletären 3/6 2020

Las-utredningens förslag skulle innebära ett stort steg bakåt för anställningstryggheten. Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark uppmanar istället till förhandlingar mellan arbetsmarknadens parter. Medveten taktik, menar debattören Frances Tuuloskorpi.

Den 1 juni presenterades utredningen om så kallad modernisering av arbetsrätten. Redan innan den presenterades kritiserades den för att kraftigt gynna arbetsgivarna. ”På sportspråk så är det väl 10-1 till arbetsgivarna”, menade Kommunals ordförande Tobias Baudin förra veckan.

Enligt förslagen ska det bli enklare och mindre kostsamt för arbetsgivare att säga upp arbetare på grund av personliga skäl. Facket fråntas rätten att agera om en arbetsgivare säger upp anställda utan att ange saklig grund, i företag med upp till 15 anställda, och undantagen i turordningsreglerna utökas från två till fem, i alla företag oavsett storlek.

Utredningens innehåll, som läckte ut redan förra veckan, har fått skarp kritik från många håll. Men Centerpartiet och Liberalerna är nöjda och vill få ut utredningen på remiss omgående.

– Det här är en väldigt viktig och avgörande förbättring, säger Martin Ådahl, arbetsmarknadspolitisk talesperson för Centerpartiet, till TT.

Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark underkänner utredningen och menar att den inte lever upp till kravet att balansen mellan parterna på arbetsmarknaden upprätthålls.

– Utredningen har kraftig slagsida till arbetsgivarnas fördel, säger hon i en intervju i DN.

Men i januariavtalet finns också en möjlighet för arbetsmarknadens parter att själva förhandla fram en förändring av arbetsrätten och att regeringen och samarbetspartierna i så fall ska rätta sig efter den. Annars ska utredningens förslag genomföras.

– Jag vill verkligen uppmana parterna att ta den här möjligheten. Om de kommer överens så är det med deras förslag vi kommer att gå vidare, säger Eva Nordmark.

En del varnar nu för att det är samma taktik som vid försämringarna av strejkrätten, där regeringen presenterade ett förslag som sedan ”mildrades” genom en överenskommelse mellan arbetsmarknadens parter.

En av de som varnar för den här taktiken är Frances Tuuloskorpi, skribent, debattör och före detta klubbordförande:

”Fackföreningar ryter, det pågår namninsamling, osv. Bra, men risken är att vi går rakt i fällan. Det är inte meningen att detta förslag ska antas i riksdagen! Det är meningen att förslaget ska tvinga LO/facken att vid förhandlingsbordet med arbetsgivarorganisationerna

själva förhandla fram försämringar av anställningstryggheten. Och att fackledningarna ska kunna säga: Vi förhindrade i alla fall något värre.”, skriver Tuuloskorpi på sin [blogg](#).

Utredningen föreslår att ändringarna ska träda i kraft den 1 januari 2022.

Röster om Las-utredningen: ”Känns som att vi är tillbaka på 1800-talet”

Alexandra Nylund

Proletären 3/6 2020

Regeringen och samarbetspartiernas utredning om "moderniserad arbetsrätt" presenterades den 1 juni. L och C är nöjda med vad de anser vara avsevärda förbättringar. Total katastrof, menar Byggnadsanslutna plåtslagare i Göteborg som Proletären pratat med.

Las-utredningen är klar och ska ut på remiss. Proletären besökte en byggarbetsplats i Göteborg för att fråga de Byggnadsanslutna plåtslagarna på Er-Jill Byggplåt AB vad de tycker om det nya förslaget.

Detta ska alltså föreställa en "moderniserad arbetsrätt", känns den modern?

– Nej verkligen inte, det känns som att vi är tillbaka på 1800-talet när arbetare inte hade några rättigheter, säger Martin Andersson. De är smarta och passar på att smyga fram det här lite i skymundan nu när fokus ändå ligger på coronakrisen.

Linus Lungberg håller med och berättar att han har jobbat längst tid på företaget, 13 år, men att det inte skulle innebära någon trygghet alls om utredningen blir lag då alla anställningar blir i praktiken osäkra.

– Då kan de ju sparka vem de vill, hur som helst. Det kommer leda till individuell konkurrens mellan oss arbetare och den som fjäskar mest för chefen kanske blir den som får behålla jobbet i slutändan. Det känns som att man har lika hög status som en slav ungefär, man ska bara vara tyst och jobba.

– Det är katastrof rent utsagt! Total katastrof, tillägger Mikael Lönnqvist.

De fyra plåtslagarna jobbar på olika byggen, tvärs över gatan från varandra, med att lägga nytt tak på två hus mitt i centrala Göteborg. Två av många arbetsplatser där anställningstryggheten nu alltså kan komma att försämrast.

– Vi på golvet, eller som i vårt fall, taket, är överens. Det finns inget positivt för oss i detta, avslutar Robin Holmberg innan de återgår till arbetet.

”Bullshit att Las-utredningen inte följt direktiven”

Marcus Jönsson

Proletären 8/6 2020

– **Utredningens förslag skulle ta bort rättsskyddet helt och hållet på mindre arbetsplatser, säger arbetsrättsexperten Kurt Junesjö till Proletären**

Den mångårige juristen på LO-TCO Rättsskydd, Kurt Junesjö, sågar Las-utredningen som presenterades förra veckan. Framför allt är han kritisk till vad förslagen skulle innebära på företag med upp till 15 anställda, där facket föreslås fräntas rätten att ogiltigförklara en uppsägning av personliga skäl.

– På små företag befinner sig arbetstagarna alltid i ett oerhört underläge. Utredningens förslag skulle helt ta bort rättsskyddet för dem.

I praktiken kan man då inte längre tala om saklig grund för uppsägning på företag med upp till 15 anställda, menar Kurt Junesjö.

– Om arbetsgivaren säger upp på grund av arbetsbrist, fast det egentligen är av personliga skäl, och slipper iakttä turordning – då försvinner rättsskyddet för uppsägning på grund av personliga skäl, när arbetsgivaren fritt kan plocka ut dem han anser inte passa in på företaget. Och att bevisa fingerad arbetsbrist är en av de jobbigaste processerna som finns i Arbetsdomstolen, eftersom AD har inställningen att arbetsbrist är det när arbetsgivaren säger att det är det.

Han ser också hur den fackliga närvaron skulle minska.

– Det kommer inte finnas någon facklig närvaro på mindre företag. Det är ganska självklart, när arbetsgivaren alltid kan säga upp dem han inte gillar som är fackligt aktiva eller oppositionella. Utredningen främjar en tyst arbetsplats, på ett sätt som är anmärkningsvärt.

Enligt utredningens förslag ska fem anställda, istället för dagens två, kunna undantas från sist in, först ut-principen. På större arbetsplatser förhandlar facket ofta bort turordningen vid uppsägningar. Med fler undantag försvagas också den möjligheten.

– Duktiga fack kan utnyttja turordningsbestämmelserna till att förhandla fram bra avgångsvillkor för dem som ska gå, och den påtryckningen minskar när man försämrar turordningen. Hela utredningen går ut på att förändra maktbalansen till arbetsgivarens förmån, säger Kurt Junesjö.

Utredningen som presenterades den 1 juni har namnet ”En moderniserad arbetsrätt”. Men för anställningsskyddet skulle det snarare vara att gå 50 år tillbaka i tiden.

– Arbetstagarna hamnar i en situation som faktiskt är värre än den som var innan Las infördes 1974. Då fanns det en ganska stark facklig verksamhet på företag i Sverige, som inte finns kvar idag.

Las-utredningen är en del av januariöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna, Miljöpartiet, Centern och Liberalerna. Men arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S) har kritiserat den färdiga utredningen för att ”inte nå upp till kravet att balansen mellan parterna ska upprätthållas”. Kurt Junesjö menar att det är bortförklaringar från Socialdemokraternas sida.

– Det är bullshit att utredningen skulle ha missuppfattat direktiven. Det är en duktig jurist som fått klara instruktioner och gjort enligt dem. Nu försöker man krypa tillbaka på det man kom överens om för att man var så sugen på regeringsmakten och inte kunde släppa den ifrån sig.

I januariöverenskommelsen står det att ”om parterna når en överenskommelse om hur LAS ska reformeras på ett sätt som ger ökad flexibilitet ska regeringen istället lägga förslag i linje med parternas överenskommelse. I annat fall genomförs utredningens förslag”.

Flera har också varnat för att utredningen bara är en del i ett taktiskt spel, där LO förhandlar under galgen med Svenskt Näringsliv, och i slutändan är det ett förslag från ”parterna” som klubbas i riksdagen. Så gick det med förslaget om inskränkt strejkrätt.

– Inskränkningen i strejkrätten var förvisso en ännu mer avgörande försämring för arbetstagarna. Och där lyckades ju LO få med sig samtliga förbund. Men jag tror att den här frågan är lättare att förstå bland medlemmarna i facken, och att facken får mycket svårare att gå med på sådana här försämringar.

När coronapandemin bröt ut avbröts pågående avtalsförhandlingar, och alla LO-förbund förutom Byggnads och Målareförbundet har förlängt gällande avtal till i höst. Den senaste veckan har arbetsgivarorganisationen Byggföretagen attackerat Byggnads för att inte förlänga avtalet, och Medlingsinstitutets generaldirektör Irene Wennemo kallade i Sveriges Radio det för unikt att ”ett etablerat fackförbund inte vill sluta ett kollektivavtal med fredsplikt”.

Kurt Junesjö köper inte alls att det skulle vara en unik situation.

– När ett avtal upphör att gälla är det automatiskt så att det löper med sju dagars uppsägningstid. Det är regel på svensk arbetsmarknad.

Han är också övertygad om att det hänger ihop med Las-utredningen.

– Medlingsinstitutets oerhört partiska hållning i den konflikten visar hur viktig frågan är. När förändringarna i anställningsskyddet ska genomföras vill de att det ska råda fredsplikt. Och det vill inte Byggnads, vilket är ganska självklart. Att föra förhandlingar under fredsplikt, om så viktiga förändringar i de grundläggande rättssystemen, är vansinnigt.

Byggnads ordförande Johan Lindholm har i ett inlägg på förbundets facebookside sagt att det är konspirationsteorier att det skulle ha något med Las att göra. Kurt Junesjö tror honom inte.

– Jag ser det som att Byggnads har tänkt igenom det här och de vill inte förhandla om anställningsskyddet under fredsplikt, och det tycker jag är väldigt klokt av dem. Om de sedan orkar hålla i det är en annan sak.